

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانک‌های دولتی، غیر دولتی (به استثنای بانک‌های قرض‌الحسنه)، شرکت دولتی
پست‌بانک، موسسات اعتباری غیربانکی و بانک مشترک ایران - ونزونا ارسال می‌شود.

با سلام؛

احتراماً، بدین وسیله به استحضار می‌رساند «دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه بانکی-ریالی» مصوب یک‌هزار و یکصد و هفتاد و ششمین جلسه مورخ ۱۳۹۳/۲/۹ شورای پول و اعتبار و ابلاغی طی بخشنامه شماره ۹۳/۹۴۶۴۷ مورخ ۱۳۹۳/۴/۱۰، با توجه به طرح برخی ابهامات پیرامون مفاد آن و وقوع سوءاستفاده‌هایی از ابزار ضمانت‌نامه، مورد بازنگری قرار گرفت و در یک‌هزار و دویست و سی و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۷/۲۵ شورای پول و اعتبار به تصویب رسید. مهم‌ترین تغییرات صورت گرفته در دستورالعمل مزبور عبارتند از:

۱- تبیین هر یک از انواع ضمانت‌نامه و تأکید بر صدور هر یک از انواع آن ضمانت‌نامه در دامنه کاربرد تعریف شده؛

با هدف جلوگیری از سوءاستفاده از ضمانت‌نامه به عنوان یکی مهم‌ترین ابزار در ارائه خدمات بانکی به مشتریان و استفاده بهینه و بجا از آن در محل خود، انواع ضمانت‌نامه‌های معمول و مورد استفاده در شبکه بانکی به تفکیک در اصلاحیه دستورالعمل تبیین شده است. بر همین اساس، مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به صدور ضمانت‌نامه در قالب یکی از انواع مقرر در دستورالعمل و طبق شرایط مندرج در آن می‌باشد.

۲- تأکید بر لزوم شناسایی دقیق، اعتبارسنجی و احراز اهلیت طرفین ضمانت‌نامه؛

اصولاً اعتبارسنجی، شناسایی دقیق و احراز اهلیت طرفین ضمانت‌نامه از اهمیت بسیاری در استفاده صحیح از ابزار ضمانت‌نامه برخوردار است. لذا در اصلاحیه دستورالعمل، بر صوری نبودن موضوع رابطه پایه و احراز صدق آن، احراز واجد شرایط بودن ضمانت‌خواه در خصوص موضوع رابطه پایه، مرتبط، متناسب بودن و توجیه پذیر بودن موضوع رابطه پایه با زمینه فعالیت ضمانت‌خواه/ذی نفع و استفاده از ضمانت‌نامه صرفاً برای تضمین معاملات و نه برای تضمین نمودن تسهیلات، تأکید شده است.

۳- پیشگیری از بروز تخلفات؛

به منظور وضع ضمانت‌اجرا در خصوص استفاده از سامانه سپام، مقرر شده است مجوز صدور ضمانت‌نامه برای مؤسسه اعتباری که نسبت به ثبت ضمانت‌نامه در سامانه مزبور اقدام ننماید، لغو گردد.

۴- جایگزینی سپرده نقدی با وثیقه نقدی برای صدور ضمانت‌نامه؛

در اصلاحیه دستورالعمل، صدور ضمانت‌نامه منوط به پرداخت سپرده نقدی ضمانت‌نامه، حداقل معادل ۱۰ درصد مبلغ ضمانت‌نامه توسط ضمانت‌خواه شده است. این در حالی است که در نسخه پیشین دستورالعمل

مزبور، بابت صدور هر یک از انواع ضمانت‌نامه‌ها (حسب نوع آن)، وثیقه نقدی از ضمانت‌خواه اخذ می‌شود. علاوه بر این، با هدف مساعدت به فعالات اقتصادی سپرده نقدی بابت صدور ضمانت‌نامه گمرکی که پیش‌تر از این مستلزم تودیع بیست درصد وثیقه نقدی بود، به حداقل ده درصد سپرده نقدی کاهش یافته است. از سوی دیگر، اخذ سپرده نقدی برای ضمانت‌نامه‌های شرکت در مناقصه و یا مزایده در اختیار مؤسسه اعتباری قرار گرفته است. لیکن، دریافت بیست درصد وجه ضمانت‌نامه بابت سپرده نقدی (به‌جای وثیقه نقدی) ضمانت‌نامه‌های تعهدپرداخت، همچنان الزامی است.

۵- اولویت منابع ضمانت‌خواه برای پرداخت وجه ضمانت‌نامه؛

در دستورالعمل اصلاحی مقرر شده است تا در صورت مطالبه وجه ضمانت‌نامه توسط ذی‌نفع، وجه ضمانت‌نامه ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانت‌خواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، مابقی از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذی‌نفع پرداخت می‌شود.

با عنایت به مراتب پیش‌گفته و ضمن ایفاد یک نسخه از «اصلاحیه دستورالعمل ناظر بر ضمانت‌نامه بانکی-ریالی» مشتمل بر (۶۵) ماده و (۱۸) تبصره، خواهشمند است دستور فرمایند مراتب به قید تسریع و با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶، به تمامی واحدهای آن بانک/مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نظارت دقیق به عمل آید. ۳۴۹۲۴۱۲/

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

حمیدرضا غنی‌آبادی

۳۸۱۶

عبدالمهدی ارجمندنژاد

۳۲۱۵-۰۲

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات، مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

« اداره مطالعات و مقررات بانکی »

دستورالعمل ناظر بر ضمانت نامه بانکی (ریالی)

بنام خدا

دستورالعمل ناظر بر ضمانت نامه بانکی (ریالی)

شورای پول و اعتبار در یکهزار و دویست و سی و نهمین جلسه مورخ ۱۳۹۶/۰۷/۲۵ به استناد بند (۶) ماده (۱۴) و بند (ب) ماده (۱۱) قانون پولی و بانکی کشور مصوب ۱۸ تیرماه ۱۳۵۱، «دستورالعمل ناظر بر ضمانت نامه بانکی (ریالی)» را که از این پس به اختصار دستورالعمل نامیده می‌شود، در ۶۵ ماده و ۱۸ تبصره به شرح ذیل تصویب نمود.

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این دستورالعمل، عناوین زیر به جای عبارات مشروح مربوط به کار می‌روند:

- ۱- **بانک مرکزی:** بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- **مؤسسه اعتباری:** بانک، مؤسسه اعتباری غیربانکی یا شعبه مؤسسه اعتباری خارجی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد.
- ۳- **شعبه مؤسسه اعتباری خارجی:** واحد عملیاتی از یک مؤسسه اعتباری خارجی که با مجوز بانک مرکزی و تحت نظارت آن بانک، به انجام عملیات مجاز بانکی در جمهوری اسلامی ایران مبادرت دارد.
- ۴- **ضمانت نامه بانکی:** که در این دستورالعمل ضمانت نامه نامیده می‌شود، سندی است که به موجب آن مؤسسه اعتباری به طور غیرقابل برگشت متعهد می‌شود به محض اعلام و مطالبه هر میزان از وجه مندرج در آن توسط ذی نفع، با رعایت مفاد این دستورالعمل، وجه مطالبه شده را به ذی نفع پرداخت نماید.
- ۵- **ضمانت خواه:** شخصی که تعهداتی را به موجب روابط پایه در قبال ذی نفع بر عهده دارد و برای تضمین ایفای آن تعهدات، از مؤسسه اعتباری تقاضای صدور ضمانت نامه می‌نماید.
- ۶- **ذی نفع:** شخصی که ضمانت نامه به نفع وی صادر می‌شود.
- ۷- **رویداد:** واقعه‌ای است که طبق شرایط مندرج در ضمانت نامه، با وقوع آن، اعتبار ضمانت نامه خاتمه می‌یابد.

- ۸- **خاتمه اعتبار:** تاریخ یا رویدادی که طبق شرایط ضمانت‌نامه با واقع شدن هریک از آنها (هرکدام که زودتر واقع شوند)، ضمانت‌نامه از درجه اعتبار ساقط می‌شود.
- ۹- **مدت اعتبار:** فاصله زمانی تاریخ صدور تا خاتمه اعتبار ضمانت‌نامه.
- ۱۰- **وجه ضمانت‌نامه:** مبلغی که در متن ضمانت‌نامه درج و قابل پرداخت به ذی‌نفع است.
- ۱۱- **رابطه پایه:** قرارداد، شرایط مناقصه و مزایده یا هر رابطه حقوقی دیگری بین ضمانت‌خواه و ذی‌نفع که ضمانت‌نامه بر اساس آن صادر شده است.
- ۱۲- **بدهی غیر جاری:** آندسته از بدهی‌های اشخاص به مؤسسه اعتباری که مطابق با دستورالعمل طبقه‌بندی دارایی‌های مؤسسات اعتباری مصوب شورای پول و اعتبار، در طبقات غیر جاری قرار می‌گیرد.
- ۱۳- **عوامل قهری:** هر اتفاق خارج از کنترل مؤسسه اعتباری از جمله جنگ، سیل، زلزله و آتش‌سوزی که باعث توقف فعالیت‌های مؤسسه اعتباری می‌گردد.
- ۱۴- **سامانه پیام‌رسانی الکترونیکی مالی (سپام):** سامانه‌ای که در بانک مرکزی راه‌اندازی شده و امکان تبادل تمامی پیام‌های مالی بین بانکی را به طور متمرکز و به صورت استاندارد، فراهم می‌سازد.
- ماده ۲-** مؤسسه اعتباری صرفاً مجاز به صدور ضمانت‌نامه در قالب یکی از انواع زیر و طبق شرایط مندرج در این دستورالعمل می‌باشد:
- ۱- ضمانت‌نامه شرکت در مناقصه/مزایده: ضمانت‌نامه‌ای که به منظور ضمانت اجرای پیشنهادات ضمانت‌خواه در مناقصه یا مزایده صادر می‌شود.
 - ۲- ضمانت‌نامه حسن اجرای تعهد: ضمانت‌نامه‌ای که به منظور موظف نمودن ضمانت‌خواه به اجرای دقیق، صحیح و به موقع تعهدات مندرج در رابطه پایه در مقابل ذی‌نفع در انجام موضوع رابطه پایه صادر می‌شود.
 - ۳- ضمانت‌نامه پیش‌پرداخت: ضمانت‌نامه‌ای که به منظور حصول اطمینان ذی‌نفع از این امر که وجوه پیش‌پرداختی به ضمانت‌خواه به مصرف دیگری غیر از انجام تعهدات مندرج در رابطه پایه نمی‌رسد، صادر می‌گردد.
 - ۴- ضمانت‌نامه استرداد کسور وجه‌الضمان (حسن انجام کار): ضمانت‌نامه‌ای که به منظور حصول اطمینان ذی‌نفع از صحت کار انجام شده توسط ضمانت‌خواه، پس از تحویل قطعی موضوع رابطه پایه صادر می‌گردد.

۵- ضمانت نامه تعهد پرداخت: ضمانت نامه‌ای که به منظور قبول پرداخت دیون ضمانت خواه به

ذی نفع در سررسید معین و مطابق با مفاد رابطه پایه، صادر می‌گردد.

۶- ضمانت نامه گمرکی: ضمانت نامه‌ای که به منظور تضمین تعویق یا تقسیط پرداخت حقوق

ورودی صادر می‌شود.

تبصره- در شرایط خاص، مؤسسه اعتباری می‌تواند منوط به رعایت ضوابط مقرر در این دستورالعمل،

ضمانت نامه برای اموری نظیر خدمت نظام وظیفه و جبران ضرر و زیان صادر نماید.

ماده ۳- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانت نامه، از موارد ذیل در حد عرف بانکداری

اطمینان حاصل نماید:

۱- صوری نبودن موضوع رابطه پایه و احراز صدق آن؛

۲- مرتبط و متناسب بودن موضوع رابطه پایه با زمینه فعالیت ضمانت خواه؛

۳- احراز واجد شرایط بودن ضمانت خواه در خصوص موضوع رابطه پایه،

۴- توجیه پذیر بودن موضوع رابطه پایه متناسب با زمینه فعالیت ذینفع؛

۵- ضمانت نامه ابزاری برای دریافت تسهیلات نباشد.

ماده ۴- مؤسسه اعتباری موظف است هریک از انواع ضمانت نامه‌ها را صرفاً در دامنه کاربرد آن‌ها

مندرج در این دستورالعمل صادر نماید.

ماده ۵- استفاده از سایر عناوین ضمانت نامه برای صدور ضمانت نامه تعهد پرداخت مطلقاً ممنوع

است.

ماده ۶- ضمانت نامه، قابل انتقال و قابل تنزیل نمی‌باشد. مؤسسه اعتباری موظف است عبارات «غیر

قابل انتقال» و «غیر قابل تنزیل» را به صورت پس زمینه در فرم‌های خام تمامی نسخ ضمانت نامه که به

سهولت قابل رویت باشد، درج نماید.

فصل دوم- صدور ضمانت نامه

ماده ۷- مؤسسه اعتباری بنا به درخواست ضمانت خواه و پس از اخذ وثایق کافی از وی، می‌تواند اقدام

به صدور ضمانت نامه نماید.

ماده ۸- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانت نامه، نسبت به اعتبارسنجی ضمانت خواه

اقدام نماید.

ماده ۹- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانت‌نامه، از رعایت قانون و مقررات ناظر بر مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم به ویژه ضوابط شناسایی مشتریان در خصوص ضمانت‌خواه و ذی نفع اطمینان حاصل نماید.

ماده ۱۰- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور ضمانت‌نامه، وضعیت بدهی غیرجاری و چک برگشتی ضمانت‌خواه را از «سامانه یکپارچه اطلاعاتی مشتریان» نزد بانک مرکزی استعلام نماید. در خصوص اشخاص حقوقی، استعلام یادشده علاوه بر شخص حقوقی، شامل صاحبان امضای مجاز و اعضای هیأت مدیره آن اشخاص نیز می‌گردد.

ماده ۱۱- صدور ضمانت‌نامه برای ضمانت‌خواه که دارای سابقه چک برگشتی رفع سوء اثر نشده و یا بدهی غیرجاری نزد شبکه بانکی کشور می‌باشد، ممنوع است.

ماده ۱۲- مؤسسه اعتباری ضمانت‌نامه را به استناد ماده (۱۰) قانون مدنی صادر می‌نماید. تعهدات ناشی از صدور ضمانت‌نامه از رابطه پایه و سایر روابط و قراردادهای مربوط مستقل بوده و اختلافات میان ضمانت‌خواه و ذی نفع و یا ایرادات و ادعاهای مربوط به آنها، در تعهد مؤسسه اعتباری به پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی نفع، مؤثر نخواهد بود.

ماده ۱۳- حداکثر مدت اعتبار صدور ضمانت‌نامه یکسال می‌باشد.

ماده ۱۴- صدور ضمانت‌نامه‌ای که خود به خود و بدون درخواست کتبی ذی نفع قابل تمدید باشد، ممنوع است.

ماده ۱۵- به جز درج تاریخ یا قید گذشت زمان معینی، ضمانت‌نامه نباید حاوی شرطی باشد که نتوان برای احراز تحقق آن شرط، مدرکی ارائه کرد.

تبصره- اسناد و مدارک موضوع این ماده باید به طور صریح در متن ضمانت‌نامه قید گردد.

ماده ۱۶- صدور ضمانت‌نامه منوط به پرداخت سپرده نقدی ضمانت‌نامه حداقل معادل ۱۰ درصد مبلغ ضمانت‌نامه توسط ضمانت‌خواه می‌باشد.

تبصره ۱- ضمانت‌نامه‌های شرکت در مناقصه و یا مزایده می‌تواند بدون سپرده نقدی باشد.

تبصره ۲- سپرده نقدی ضمانت‌نامه‌های تعهد پرداخت، بیست درصد (۲۰٪) وجه ضمانت‌نامه می‌باشد.

ماده ۱۷- ضمانت‌نامه باید حداقل شامل موارد زیر باشد:

۱- مشخصات و نشانی ضمانت‌خواه و ذی نفع؛

۲- نام مؤسسه اعتباری و مشخصات شعبه صادرکننده ضمانت‌نامه؛

۳- شماره، تاریخ و موضوع رابطه پایه که ضمانت‌نامه بر اساس آن صادر می‌شود؛

۴- شماره منحصر به فرد موضوع ماده (۱۸) این دستورالعمل؛

۵- وجه ضمانت‌نامه به عدد و حروف؛

۶- تاریخ صدور؛

۷- تاریخ خاتمه اعتبار؛

۸- رویداد خاتمه اعتبار (در صورت وجود)؛

۹- تمبر مالیاتی.

ماده ۱۸- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور ضمانت‌نامه، نسبت به ثبت آن در سامانه سپام و اخذ شماره منحصر به فرد از سامانه مزبور اقدام نماید.

تبصره- مجوز صدور ضمانت‌نامه برای مؤسسه اعتباری که نسبت به ثبت صدور و سایر الزامات قیدشده در این دستورالعمل در خصوص ضمانت‌نامه‌های صادره در سامانه سپام اقدام ننماید، از سوی بانک مرکزی لغو خواهد شد.

ماده ۱۹- به استثنای نسخه اصلی ضمانت‌نامه که مختص ذی‌نفع است، سایر نسخ آن باید به عبارت «غیر قابل مطالبه» ممه‌ور گردند.

فصل سوم - اصلاحیه ضمانت‌نامه

ماده ۲۰- صدور اصلاحیه ضمانت‌نامه منوط به ارایه درخواست کتبی ذی‌نفع/ضمانت‌خواه در طول مدت اعتبار ضمانت‌نامه و طی مراحل زیر می‌باشد:

۱- مؤسسه اعتباری موظف است، پس از دریافت تقاضای اصلاحیه، موافقت یا عدم موافقت خود را با اعمال اصلاحیه، به درخواست‌کننده اعلام نماید.

۲- مؤسسه اعتباری در صورت موافقت با اعمال اصلاحیه مورد درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه، موظف است جزئیات مربوط به اصلاحیه مزبور را جهت اخذ موافقت کتبی، به طرف دیگر ضمانت‌نامه ابلاغ نماید.

۳- در صورت موافقت کتبی طرف دیگر با اعمال اصلاحیه، مؤسسه اعتباری باید اصلاحیه مزبور را صادر نماید.

ماده ۲۱- مؤسسه اعتباری موظف است پیش از صدور اصلاحیه‌ای که منجر به افزایش وجه ضمانت‌نامه می‌شود، نسبت به تعدیل وثایق مطابق با مواد (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این دستورالعمل اقدام نماید.

ماده ۲۲- صدور اصلاحیه ناشی از پرداخت بخشی از وجه ضمانت‌نامه، سررسید شدن تاریخ و یا واقع شدن شرایط مندرج در متن ضمانت‌نامه، از طی مراحل مذکور در ماده (۲۰) مستثنی بوده و باید مطابق با مفاد ضمانت‌نامه، شرایط مذکور در متن ضمانت‌نامه و مقررات این دستورالعمل صورت پذیرد.

ماده ۲۳- مؤسسه اعتباری موظف است صدور هرگونه اصلاحیه ضمانت‌نامه ناشی از درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه، پرداخت بخشی از وجه ضمانت‌نامه و یا سررسید شدن تاریخ و یا واقع شدن شرایط مندرج در متن ضمانت‌نامه را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۲۴- صدور هرگونه اصلاحیه ضمانت‌نامه، مطابق ضوابط و مقررات زمان صدور اصلاحیه امکان‌پذیر می‌باشد.

فصل چهارم - تمدید ضمانت‌نامه

ماده ۲۵ - تمدید ضمانت‌نامه صرفاً با ارایه درخواست مجزا توسط ذی‌نفع، حداکثر به مدت یک سال در هر نوبت امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۲۶- مؤسسه اعتباری می‌تواند ضمانت‌نامه را صرفاً با رعایت ضوابط و مقررات و شرایط زیر تمدید نماید:

۱- درج متن زیر در ضمانت‌نامه و تکمیل آن در زمان صدور ضمانت‌نامه:

«این ضمانت‌نامه بنا به درخواست کتبی----- (عنوان ذی‌نفع)، واصله تا قبل از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار، قابل تمدید می‌باشد و در صورتی که ----- (عنوان مؤسسه اعتباری) قبل از خاتمه اعتبار این ضمانت‌نامه، نتواند و یا نخواهد مدت آن را تمدید کند و یا ----- (عنوان ضمانت‌خواه) به هر نحو موجب این تمدید را فراهم نسازد، ----- (عنوان مؤسسه اعتباری) متعهد است در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه وجه ضمانت‌نامه توسط ذی‌نفع، وجه ضمانت‌نامه را در وجه و یا به حواله کرد ----- (عنوان ذی‌نفع) پرداخت کند.»

۲- وصول درخواست کتبی ذی‌نفع مبنی بر تمدید ضمانت‌نامه صرفاً تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار.

۳- تعدیل وثایق با رعایت شرایط مندرج در مواد (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این دستورالعمل.

تبصره - تمدید ضمانت‌نامه در هر حال منوط به موافقت مؤسسه اعتباری است.

ماده ۲۷- مؤسسه اعتباری موظف است تمدید ضمانت‌نامه را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۲۸- تمدید ضمانت‌نامه، مطابق ضوابط و مقررات زمان تمدید امکان‌پذیر می‌باشد.

ماده ۲۹- مؤسسه اعتباری نباید به درخواست‌های تمدید ضمانت‌نامه واصله پس از پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار، ترتیب اثر دهد.

فصل پنجم - مطالبه و پرداخت وجه ضمانت‌نامه

ماده ۳۰- مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانت‌نامه، باید با ارایه درخواست کتبی ذی‌نفع تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار و با رعایت کامل شرایط مندرج در ضمانت‌نامه صورت گیرد.

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانت‌نامه توسط ذی‌نفع را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۳۱- چنانچه ضمانت‌نامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک نباشد، در صورت مطالبه وجه ضمانت‌نامه توسط ذی‌نفع، مؤسسه اعتباری موظف است به محض وصول درخواست مطالبه، وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانت‌نامه نمی‌باشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانت‌خواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذی‌نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت کند.

ماده ۳۲- در صورت مطابق نبودن درخواست مطالبه با مفاد ضمانت‌نامه، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه دلایل رد درخواست، حداکثر تا پایان وقت اداری روز بعد و چنانچه روز بعد مصادف با خاتمه اعتبار باشد، تا پایان وقت اداری همان روز به صورت مکتوب به ذی‌نفع اعلام نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۳۳- چنانچه ضمانت‌نامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک باشد، در صورت مطالبه وجه ضمانت‌نامه توسط ذی‌نفع، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری بعد از تاریخ وصول درخواست مطالبه به همراه مدارک و مستندات مربوط، آنها را بررسی نماید. در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه و ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانت‌نامه در حد عرف بانکداری، مؤسسه اعتباری موظف است وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانت‌نامه نمی‌باشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده‌های ضمانت‌خواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذی‌نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت کند.

ماده ۳۴- در صورت مطابق نبودن درخواست مطالبه و یا ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانت‌نامه، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه دلایل رد درخواست، بدون تأخیر و حداکثر تا پایان وقت اداری آخرین روز مهلت پنج روزه بررسی، به صورت مکتوب به ذی‌نفع اعلام نموده و مراتب را در

سامانه سپام ثبت نماید. در صورت عدم اعلام مراتب فوق ظرف مهلت پنج روزه مزبور، مؤسسه اعتباری مکلف است، وجه مورد درخواست ذینفع را که بیش از وجه ضمانت نامه نمی باشد، ابتدا از محل سپرده نقدی و سایر سپرده های ضمانت خواه نزد مؤسسه اعتباری و در صورت عدم تکافو، از محل منابع مؤسسه اعتباری، به ذی نفع پرداخت نماید و مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید.

تبصره ۱- چنان چه اسناد و مدارک موضوع این ماده، کمتر از پنج روز مانده به خاتمه اعتبار یا در روز خاتمه اعتبار ضمانت نامه، به مؤسسه اعتباری ارایه گردد، این امر تأثیری در مدت پنج روزه بررسی ظاهر اسناد و مدارک ندارد و این مدت کمتر نخواهد شد.

تبصره ۲- مؤسسه اعتباری موظف است برای اطلاع ذی نفع، موضوع مهلت پنج روزه بررسی مطابق بودن درخواست مطالبه و ظاهر اسناد و مدارک با مفاد ضمانت نامه و همچنین موضوع تبصره (۱) این ماده را به نحو مقتضی در ظهر ضمانت نامه مربوط، قید نماید.

ماده ۳۵- در صورتی که مؤسسه اعتباری درخواست مطالبه ذی نفع را مردود اعلام نماید، موظف است درخواست های مجدد ارایه شده تا پایان وقت اداری روز خاتمه اعتبار از سوی ذی نفع، مبنی بر مطالبه وجه ضمانت نامه را بر اساس مفاد این دستورالعمل بررسی نماید.

ماده ۳۶- چنان چه پرداخت وجه ضمانت نامه طی چند نوبت مد نظر باشد، مؤسسه اعتباری ضمن رعایت مواد (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این دستورالعمل، موظف است وثائقی را از ضمانت خواه اخذ نماید که متناسب با وجوه قابل پرداخت، قابل تفکیک و یا تقسیم باشد.

ماده ۳۷- چنان چه پرداخت وجه ضمانت نامه صرفاً برای یک بار مد نظر باشد، مؤسسه اعتباری موظف است در متن ضمانت نامه قید نماید که پرداخت وجه ضمانت نامه صرفاً برای یک بار امکان پذیر بوده و پرداخت وجه به دفعات، ممنوع است.

ماده ۳۸- برای مطالبه تمام یا بخشی از وجه ضمانت نامه، ارایه نسخه اصلی ضمانت نامه از سوی ذی نفع به مؤسسه اعتباری، الزامی است.

تبصره - چنان چه به هر دلیل ارایه اصل ضمانت نامه امکان پذیر نباشد، در صورت صلاحدید مؤسسه اعتباری، پرداخت وجه مورد مطالبه، صرفاً پس از ارایه تعهدنامه بر اساس متن پیوست (۲) این دستورالعمل توسط ذی نفع، امکان پذیر می باشد.

ماده ۳۹- مؤسسه اعتباری موظف است پس از پرداخت بخشی از وجه ضمانت نامه، نسبت به صدور اصلاحیه وجه آن اقدام نماید.

ماده ۴۰- مؤسسه اعتباری موظف است بلافاصله پس از پرداخت تمام یا بخشی از وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، مراتب را علاوه بر روش مکتوب از سایر طرق به ضمانت‌خواه، جهت پرداخت وجه مذکور به مؤسسه اعتباری ابلاغ نماید.

تبصره- چنانچه ضمانت‌خواه، وجه پرداختی به ذی‌نفع را به مؤسسه اعتباری بازپرداخت نمود، مؤسسه اعتباری موظف است مراتب را به همراه تاریخ پرداخت وجه توسط ضمانت‌خواه، در سامانه سپام ثبت نماید.

فصل ششم- ابطال و خاتمه اعتبار ضمانت‌نامه

ماده ۴۱- ضمانت‌نامه در موارد زیر باطل می‌شود:

- ۱- واقع شدن «خاتمه اعتبار» اعم از وقوع رویداد یا تاریخ (هرکدام که زودتر واقع شود)؛
- ۲- به موجب اعلام کتبی ذی‌نفع مبنی بر انصراف از مطالبه کل وجه ضمانت‌نامه یا ابطال آن؛
- ۳- هنگامی که در اثر صدور «اصلاحیه‌های کاهش وجه ضمانت‌نامه»، وجه ضمانت‌نامه به صفر برسد؛

۴- هنگامی که وجه ضمانت‌نامه در اثر پرداخت به صفر برسد؛

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است ابطال و خاتمه اعتبار ضمانت‌نامه را حسب مورد، در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۴۲- چنانچه «خاتمه اعتبار» ضمانت‌نامه منوط به وقوع رویدادی گردد، لازم است اسناد و مدارک مربوط به رویداد منجر به «خاتمه اعتبار»، در متن ضمانت‌نامه مشخص شود.

ماده ۴۳- در صورت ارایه اسناد و مدارک موضوع ماده (۴۲)، مؤسسه اعتباری موظف است حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری بعد از ارایه اسناد و مدارک، ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده را با مفاد ضمانت‌نامه در حد عرف بانکداری تطابق داده و در صورتی که ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده را مطابق تشخیص دهد، با رعایت مفاد این دستورالعمل، ضمانت‌نامه را باطل نموده، مراتب را در سامانه سپام ثبت نماید و نسبت به آزادسازی وثایق ضمانت‌خواه اقدام کند.

ماده ۴۴- چنانچه خاتمه اعتبار با روز تعطیلی رسمی کشور مصادف شود، روز کاری بعد از روز تعطیل، به عنوان روز خاتمه اعتبار تلقی می‌گردد.

فصل هفتم - وثایق

ماده ۴۵- مؤسسه اعتباری مکلف است قبل از صدور ضمانت‌نامه، با توجه به اهلیت و توان اعتباری ضمانت‌خواه، وثایق لازم و کافی از وی اخذ نماید.

ماده ۴۶- نوع و میزان وثایق بابت صدور انواع ضمانت‌نامه، بر اساس ضوابطی تعیین خواهد شد که هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری تعیین و ابلاغ می‌نماید. هیأت‌مدیره مؤسسه اعتباری موظف است وثایق موضوع این ماده را به نحوی تعیین نماید که معتبر، سهل‌البیع، قابل نقل و انتقال، از درجه نقدشوندگی بالا برخوردار و بلامعارض باشد تا در صورت عدم ایفای تعهدات از سوی ضمانت‌خواه، حقوق مؤسسه اعتباری در حداقل زمان و با کمترین هزینه، استیفاء شود.

تبصره - در صورت اخذ سپرده‌های ارزی (سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و یا گواهی سپرده مدت‌دار ویژه سرمایه‌گذاری عام و خاص) به عنوان وثیقه ضمانت‌نامه صادره، مؤسسه اعتباری موظف است برای تعیین معادل ریالی این سپرده‌ها، از نرخ اعلام شده توسط بانک مرکزی در تاریخ اخذ وثیقه استفاده نماید.

ماده ۴۷- مؤسسات اعتباری موظفند، وجه موجود در حساب سپرده سرمایه‌گذاری مدت‌دار و یا سپرده قرض‌الحسنه پس‌انداز، اعم از ریالی و ارزی که به عنوان وثیقه ضمانت‌نامه صادره در نظر گرفته شده است، به نفع مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانت‌نامه، به میزان وثیقه مورد نظر، در حساب‌های ذی‌ربط مسدود نمایند.

ماده ۴۸- در صورتی که:

۱- وجه ضمانت‌نامه به موجب پرداخت بخشی از آن کاهش یابد و ضمانت‌خواه وجه مزبور را

پرداخت نماید، مؤسسه اعتباری می‌تواند بنا به درخواست ضمانت‌خواه، بخشی از وثایق را

متناسب با وجوه پرداختی، با رعایت مواد (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این دستورالعمل، آزاد نماید.

۲- وجه ضمانت‌نامه حسب شرایط مندرج در آن و یا به درخواست ذی‌نفع/ضمانت‌خواه کاهش

یابد، مؤسسه اعتباری می‌تواند بنا به درخواست ضمانت‌خواه، بخشی از وثایق را متناسب با

وجوه پرداختی، با رعایت مواد (۲۰)، (۴۵)، (۴۶) و (۴۷) این دستورالعمل، آزاد نماید.

تبصره- آزادسازی وثایق غیرمنقول در اجرای این ماده، منوط به تشخیص مؤسسه اعتباری خواهد بود.

ماده ۴۹- آزادسازی وثایق ضمانت‌خواه در موارد (۱) الی (۳) ماده (۴۱)، منوط به ارایه اصل ضمانت‌نامه می‌باشد.

تبصره- چنانچه به هر دلیل ارایه اصل ضمانتنامه امکان پذیر نباشد، مؤسسه اعتباری می تواند صرفاً پس از ارایه تعهدنامه بر اساس متن پیوست (۱) این دستورالعمل توسط ضمانت خواه، وثایق را آزاد نماید.

ماده ۵۰- در صورت پرداخت وجه ضمانتنامه به ذینفع، چنانچه حداکثر ظرف مدت یک هفته از تاریخ ابلاغ موضوع ماده (۳۹) این دستورالعمل، ضمانت خواه وجه مذکور را به مؤسسه اعتباری پرداخت ننماید، مؤسسه اعتباری موظف است نسبت به وصول و استیفای مطالبات از ضمانت خواه، از محل وثایق، اقدام نماید.

ماده ۵۱- بانک مرکزی می تواند نوع و میزان وثایق را مورد بازنگری قرار داده و مراتب را به مؤسسات اعتباری ابلاغ نماید.

فصل هشتم- سایر مقررات

ماده ۵۲- صدور ضمانتنامه برای تضمین تسهیلات/تعهدات اعطایی/ایجادشده ریالی خود و سایر مؤسسات اعتباری صرفاً در صورتی مجاز است که مؤسسه اعتباری معادل صد درصد وجه ضمانتنامه را به صورت سپرده نقدی از ضمانت خواه دریافت نموده باشد.

تبصره- صدور ضمانتنامه ریالی به عنوان وثیقه تعهدات و تسهیلات ارزی تحت هر عنوان ممنوع است.

ماده ۵۳- در مواردی که برای ضمانتنامه های صادره جهت تضمین معاملات دولتی که ذینفع آنها دستگاهها و شرکت های دولتی می باشند مقررات خاص وجود داشته باشد، این ضمانتنامه ها صرفاً در موارد یادشده، تابع مقررات خاص خود می باشد.

ماده ۵۴- صدور ضمانتنامه ای که ضمانت خواه و ذینفع آن، اشخاص غیردولتی می باشند، منوط به اخذ مجوز از ادارات مرکزی ذی ربط در مؤسسه اعتباری صادرکننده ضمانتنامه می باشد.

ماده ۵۵- چنانچه ضمانتنامه متضمن شرطی دال بر ارایه اسناد و مدارک باشد، مؤسسه اعتباری بر مبنای ظاهر اسناد و مدارک ارایه شده در حد عرف بانکداری عمل می نماید و هیچ گونه تعهد یا مسئولیتی در این خصوص از جمله موارد زیر ندارد:

۱- اصالت و صحت هرگونه امضا، مدارک، اسناد و اطلاعات ارایه شده؛

۲- هرگونه اظهارات کلی یا خاص در خصوص مدارک و اسناد ارایه شده؛

۳- وجود کالا یا خدمات و همچنین شرح، مقدار، وزن، کیفیت، بسته‌بندی، تحویل و ارزش آنها و

سایر کارهای اجرایی یا آماری که در اسناد و مدارک، به آنها اشاره شده است؛

۴- حسن نیت، فعل یا ترک فعل، اعتبار مالی و شخصی صادرکننده اسناد و مدارک.

ماده ۵۶- در صورت وقوع عوامل قهری و تعطیلی مؤسسه اعتباری در طول مدت اعتبار، چنان‌چه فعالیت مؤسسه اعتباری پس از خاتمه اعتبار آغاز شود، ضمانت‌نامه از زمان آغاز فعالیت مؤسسه اعتباری، به مدت سی روز معتبر خواهد بود. همچنین اگر پرداخت وجه ضمانت‌نامه به دستور مقام قضایی متوقف شود، در صورتی که نظر مقام قضایی مبنی بر بلامانع بودن پرداخت وجه ضمانت‌نامه پس از خاتمه اعتبار اعلام گردد، ضمانت‌نامه بانکی از زمان اعلام مقام قضایی، به مدت سی روز معتبر خواهد بود.

تبصره - مؤسسه اعتباری موظف است تمدید اعتبار ضمانت‌نامه موضوع این ماده را، حسب مورد در سامانه سپام ثبت نماید.

ماده ۵۷- چنان‌چه ذی‌نفع پیش از تاریخ تعطیلی مؤسسه اعتباری به سبب بروز عوامل قهری یا پیش از تاریخ وصول دستور مقام قضایی مبنی بر عدم پرداخت، «درخواست مطالبه وجه ضمانت‌نامه» را به مؤسسه اعتباری ارائه نموده باشد، مؤسسه اعتباری موظف است حسب مورد پس از آغاز فعالیت یا اعلام مقام قضایی مبنی بر بلامانع بودن پرداخت، ضمن رعایت مفاد مواد (۳۱) و (۳۲)، (۳۳) و (۳۴) این دستورالعمل، در صورت مطابق بودن درخواست مطالبه، وجه ضمانت‌نامه را به ذی‌نفع پرداخت نماید.

ماده ۵۸- کارمزدهای مربوط به ضمانت‌نامه تابع نرخ‌های کارمزد ابلاغی بانک مرکزی خواهد بود.

ماده ۵۹- مؤسسه اعتباری موظف است در صورت پرداخت وجه ضمانت‌نامه به ذی‌نفع، وجه التزام تاخیر تأدیه دین را از تاریخ پرداخت وجه ضمانت‌نامه، بر اساس نرخ‌های اعلامی بانک مرکزی در روز پرداخت به ذی‌نفع، نسبت به مانده پرداخت نشده وجه ضمانت‌نامه از سوی ضمانت‌خواه به مؤسسه اعتباری، محاسبه و از ضمانت خواه اخذ نماید.

ماده ۶۰- مؤسسه اعتباری موظف به طراحی و پیاده‌سازی سامانه‌ای در پایگاه اطلاع‌رسانی خود می‌باشد، به نحوی که ذی‌نفع، با مراجعه به سامانه مذکور و درج شماره منحصر به فرد ضمانت‌نامه و شناسه/کد ملی، به مشخصات ضمانت‌نامه صادره دسترسی داشته و اصالت ضمانت‌نامه صادره مورد تأیید قرار گیرد.

تبصره- مؤسسه اعتباری موظف است جهت آگاهی ذی نفع، موضوع و نحوه امکان بررسی اصالت ضمانت نامه را به نحو مقتضی در ظهر ضمانت نامه قید نماید.

ماده ۶۱- ایجاد هرگونه تعهدات و یا اعطای هر نوع تسهیلات به ضمانت خواه، از زمان پرداخت وجه ضمانت نامه به ذی نفع از سوی مؤسسه اعتباری، تا زمان وصول کامل مطالبات از ضمانت خواه بابت پرداخت وجه ضمانت نامه به ذی نفع، از سوی هریک از مؤسسات اعتباری ممنوع است.

ماده ۶۲- تخلف از مفاد این دستورالعمل توسط مؤسسه اعتباری، موجب اعمال مجازات های انتظامی موضوع ماده (۴۴) قانون پولی و بانکی کشور مصوب سال ۱۳۵۱ و مجازات های مصرح در سایر قوانین و مقررات می باشد.

ماده ۶۳- بانک مرکزی موظف است حداکثر ظرف مدت سه ماه از تاریخ ابلاغ این دستورالعمل، شیوه نامه اجرایی نحوه استفاده از «سامانه پیام رسانی الکترونیکی مالی (سپام)» را در خصوص ضمانت نامه های بانکی تهیه و برای اجرا به شبکه بانکی کشور ابلاغ نماید.

ماده ۶۴- این دستورالعمل از تاریخ ابلاغ، لازم الاجرا بوده و از آن تاریخ، صدور هرگونه ضمانت نامه توسط مؤسسات اعتباری منوط به رعایت کامل مفاد این دستورالعمل است. ضمانت نامه های موجود که بر اساس مقررات قبل صادر شده اند تا سررسید نهایی به اعتبار خود باقی بوده و تمدید این ضمانت نامه ها، تابع مقررات زمان تمدید می باشد.

ماده ۶۵- از تاریخ لازم الاجرا شدن این دستورالعمل، بخش مربوط به صدور ضمانت نامه در آیین نامه صدور ضمانت نامه و ظهرنویسی از طرف بانک ها و سایر مقررات مغایر با این دستورالعمل منسوخ اعلام می گردد.

پیوست (۱)

متن تعهدنامه از ضمانت خواه

«اینجانب ضمانت خواه ضمانت نامه شماره متعهد می گردم چنان چه با عدم

ارائه اصل ضمانت نامه، از ناحیه اینجانب/ذی نفع به هر نحوی از انحاء موجبات سوء استفاده

از آن ایجاد و منافع بانک به خطر افتد، عهده دار جبران ضرر و زیان وارده بوده و

بانک محق به استیفاء حقوق تضییع شده به هر نحو و کیفیت است»

پیوست (۲)

متن تعهدنامه از ذی نفع

«اینجانب ذی نفع ضمانت نامه شماره متعهد می گردم چنان چه با عدم ارائه اصل ضمانت نامه از ناحیه اینجانب به هر نحوی از انحاء موجبات سوء استفاده از آن ایجاد و منافع بانک/مؤسسه اعتباری به خطر افتد، عهده دار جبران ضرر و زیان وارده بوده و بانک/مؤسسه اعتباری محق به استیفاء حقوق تضییع شده به هر نحو و کیفیت است»